

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Töömaailm koolis - võimalused ja vastuolud

25.04.2025

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

TALLINNA ÜLIKOOL

Funded by
the European Union

10.30-12.10 Avamine ja ettekanded

12.10-12.30 Võrgustus- ja sirutuspaus

12.30-13.30 Ettekanded jätkuvad

13.30-14.30 Lõuna (Mare Aatrium, 3. korrus)

14.30-15.30 Ümarlauad (Mare maja, 4. korrus)

15.30-16:00 Kokkuvõtted (Mare Aatrium, 3. korrus)

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Töö mõtestamine koolis

*Inge Timoštšuk
algõpetuse professor*

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

TALLINNA ÜLIKOOL

Funded by
the European Union

FEWL - Formaalhariduse ja töökohal õppe lõimimise teadusuuringute edendamine

*Horisont Euroopa Twinning projekt koostöös Paderborni Ülikooliga Saksamaalt ja
Jyväskylä Ülikooli Soome Haridusteaduste Instituudiga*

Meie huvi on hoida pilk peal nii ühiskonna vajadustel kui koolitegelikkusel -
keskendume üldhariduskoolile: põhikooli kolmele astmele ja gümnaasiumile

Projekti alustades oli meie ootuseks saada lisainfot, et arendada
üldhariduskooli õppemetoodikaid tehes neid elulisemaks

Meie lähtepunkt: töömaailm on õpilaste elu üks loomulik osa

Inge Timoštšuk

Krista Loogma

Merle Pajus

Maria Erss

*FEWL - Formaalhariduse ja töökohal õppe lõimimise
teadusuuringute edendamine* (üldjuht ja Eesti teadusrühm)

Maret
Aasa

Helene
Uppin

Kaidi
Nurmik

Birgit Peterson

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Töömaailm on õpilaste elu loomulik osa

Miks me nii arvame?

- mänguks, õppimiseks ja tööks vajalike oskuste seas on mitmeid kattuvusi
- õpilased näevad ja kogevad nii palgatööd kui vabatahtlikku tööd

eristavaks on eesmärk

- ❖ õppimises: teadmiste või oskuste omandamine
- ❖ mängus: reeglite piires millegi saavutamine või kogemine
- ❖ töös: tulemuste või väärtuse loomine

Mängu, õppimise ja töö ühisosa

Eesmärgipärasus

Tähelepanu ja keskendumine - aitab tegevuse juures püsida

Probleemide lahendamine – loogiline mõtlemine, loovus ja valikute tegemine ning otsuste langetamine viib tulemuseni

Tagasiside – mida juurde õppida ja kuidas edasi liikuda

Sotsiaalsus- enamasti toimub õppimine, töö ja mäng koos teiste inimestega

(koostöö ja suhtlemine; empaatia ja rollimõistmine; konfliktide lahendamine)

Eneseregulatsioon: püsivus, ajaplaneerimine ja sihikindlus, emotsioonidega toimetulek

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Õpilased näevad ja kogevad töö erinevaid vorme

- ❖ Vanemate töömaailm
- ❖ Taskuraha teenimine/palgatöö
- ❖ Kogukondlikud algatused
- ❖ Pere ühised töised tegevused

Kuidas töö teemad kooli jõuavad?

Kogusime andmeid õpilastelt, õpetajatelt, tööandjatelt, lapsevanematelt ja muuseumipedagoogidelt

Meie tänane eesmärk: tutvustada tulemusi ja arutada koos, kuidas neid kasutada

Fookusteemad:

Töömaailm pole õpetajate jaoks mugav - vanemate ootused on selles osas sageli vastandlikud

Enamus õpilastest ei taju, et õpetajad tootsid tundides elulisi näiteid

Nii vabatahtliku kui ka palgatöö olemuse mõtestamisel vajavad nii lapsed kui õpetajad vanemate ja tööandjate tuge st konkreetseid näiteid headest praktikatest

Muuseumite ja loodushariduskeskuste haridustöötajad arvavad, et nemad võiks üldhariduse õppesisuga enam seotud olla

Tööandjatel on kõrged ootused noorte üldoskustele, aga madal valmisolek õpilaste üldoskuste kujundamisesse panustada

Tulemustest täpsemalt:

Maria Erss, Krista Loogma & Anna-Liisa Jõgi (2024). The effect of teacher agency support, students' personal perseverance and work experience on student agency in secondary schools with Estonian and Russian instructional language, *Cogent Education*, 11 (1).

Uppin, Helene ja Timoštšuk, Inge (2024). "Eks me oleme kõik natuke idealistid." Muuseumite ja keskkonnahariduse õppeprogrammide juhendajad." *Mäetagused* 88(1), 53-94.

Nurmik, Kaidi ja Timoštšuk, Inge (2024). Integrating Work-Life and Student Work-Related Experiences in Classroom Learning—The Perspective of Primary Teachers. *Social Sciences*, 12(2), 649.

Näkk, Anne-Mai ja Timoštšuk, Inge (2024). Primary School Teachers' Perspectives on the Relationship Between Students' Learning and Work-Related Skills. *Social Sciences*, 13(12), 681.

Uppin, Helene ja Timoštšuk, Inge (2024). 'They Were Surprised That Such Jobs Even Exist...' Supporting Students' Career Awareness During Learning Activities at Museums and Environmental Education Centres. *Social Sciences*, 13(12), 696.

Loogma, Krista, Peterson, Birgit ja Aasa, Maret (2024). Conceptualising the Learning of General Upper Secondary Students at Work. *Social Sciences*, 13(12), 686.

Erss, Maria ja Loogma, Krista (2025). Upper Secondary Students' Learning at Work: The Effect on Agency in School. *Social Sciences*, 14(1), 17.

Peterson, Birgit, Krista Loogma ja Maret Aasa (2025). Practices in Integrating Workplace Learning into Upper Secondary Education. *Social Sciences* 14(48).

Töökogemus ja õppija agentsus ehk tegevusvõimekus

*Maria Erss
õppekavateooria dotsent*

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Miks uurida töökogemuse ja agentsuse seoseid?

Töökogemus on rikkalik võimalus õppimiseks ja mitmesuguste pädevuste, sh. üldpädevuste arendamiseks (Billet, 2011; Eraut, 2011).

USAs on leitud, et keskkooli õpilased, kes kooli kõrvalt tööl käivad, arendavad oma agentsust nn “inimkapitali” kogumise kaudu: töötamise intensiivsus kooli kõrvalt peegeldab nende tuleviku eesmäärke ja väärtusi (Mortimer 2019).

Üha rohkem õpilasi töötab Eestis kooli kõrvalt või suvevaheaegadel (Sotsiaalministeerium 2020).

Meie uuringu järgi on 80% gümnaasiumiõpilastest ja 52,7% põhikooliõpilastest juba mingit liiki töökogemust (Erss ja Loogma 2025).

Uurimisküsimused

1. Kuidas on õpilaste varasem või praegune töökogemus seotud õppija tegevusvõimekusega koolis?

Hüpotees 1: Kuna tööl käimine võimaldab saavutada noortel majanduslikku iseseisvust, on see kooskõlas nende arenguliste eesmärkidega (Friedrich Ebert Stiftung 2022) ja kuna agentsus on seotud ressurrssidega, siis eeldame, et mida rohkem erinevat töökogemust, seda kõrgem agentsus.

2. Kuidas on seotud kooli õppekeel, sugu, töökogemus ja agentsus? (H2: eesti õppekeeleaga koolide ja poiste agentsuse näitajad ja töökogemus on suuremad lähtudes varasematest uuringutest, Erss, 2023; Mameli ja Passini, 2017)
3. Kuidas on seotud õpilaste arvates tööl omandatud pädevused ja nende agentsus koolis?
4. Mis veel mõjutab õppija agentsust koolis? (õpetaja toetus, sihikindlus, sots. maj. taust, õppeedukus?)

TALLINNA ÜLIKOO

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Mis on õppija agentsus ehk tegevusvõimekus?

—Õppija võimekus juhtida enda elu (OECD, 2019): seada eesmärged, teha valikuid ja kaalutud otsuseid ja lahendada probleeme ning tegutseda sõltuvalt sotsiaalse keskkonna ja kultuuri muutuvatest võimalustest ja piirangutest (Emirbayer ja Mische, 1998; Jääskelä et al., 2020). Vahel seostatakse ka julgusega oma häält kuuldavaks teha ja arvamust avaldada.

—Ökoloogiline käsitlus tegevusvõimekusest: see on arenev fenomen, mida on võimalik saavutada erinevates kontekstides ja ajahetkedel erineval määral ühendades isiklikud pingutused keskkonna ja sotsiaalse struktuuri võimaluste ja piirangutega (Biesta ja Tedder, 2007).

Agentsust peetakse keskseks aspektiks sotsiaalse mobiilsuse ja staatuse uuringutes (Schoon ja Cook, 2020).

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Õpilasuuring 2022

TLÜ Õpilasuuringus viidi läbi 2022. aasta talvel

Uuring sisaldas uut agentsuse küsimustikku ja teisi teemasid, sh. küsimusi õpilaste töökogemuse kohta.

Valim: 9060 õpilast 6.-12. klassist üle Eesti: 8380 õpilast 54-st eesti- ja 680 õpilast 4-st venekeelsest koolist. Neist gümnaasiumist 3179 õpilast.

Agentsuse 3 komponenti

Erss, Loogma ja Jõgi (2024)

Õpetaja poolne
agentsuse
toetus

Sihikindlus

Tegevusvõimekus

(koosnes 2 alaskaalast:
agentne kaasatus +
võimekus vastu seista
tajutud ebaõiglusele)

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Väited tegevusvõimekuse kohta küsimustikus

- Ma olen tihti tundides valmis tegema ettepanekuid õppetöö paremaks korraldamiseks
- Kui ma näen koolis, et midagi on halvasti, siis olen valmis sekkuma olukorra parandamiseks
- Ma olen alati valmis protesteerima (rahulolematust väljendama), kui mõni õpetaja kohtleb mind või mu klassikaaslast ebaõiglaselt
- Ma olen võimeline keelduma täitmast õpetaja korraldust, kui see on vastuolus sellega, mis on minu arust õige või vale
- Ma suudan enamasti oma klassikaaslaste survele (teha midagi, mis on mulle vastumeelne) vastu hakata, isegi kui see teeb mind nende silmis ebapopulaarseks

Sisereliaablus: Chronbachi $\alpha = 0,727$

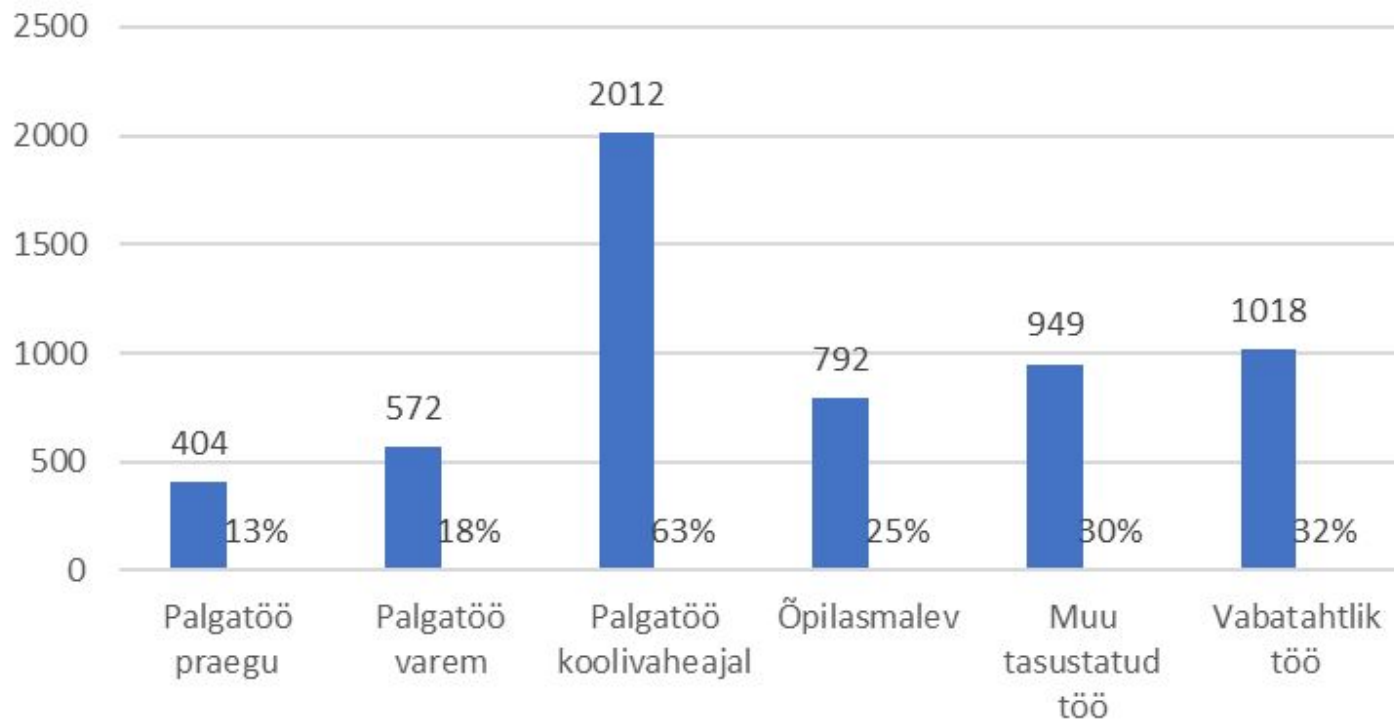
Allikas: Erss, Loogma ja Jõgi (2024).

6.-12. kl. õpilaste töökogemus eesti- ja venekeelsetes koolides

Töö liik	Kooli õppekeel	N	Protsent
Käib praegu tööl	eesti vene	8380 680	7% 10%
On käinud varem tööl	eesti vene	8380 680	14% 12%
Töö koolivaheaegadel	eesti vene	8380 680	43% 30%
Töö malevas	eesti vene	8380 680	17% 6%
Muu tasustatud töö	eesti vene	8380 680	21% 15%
Vabatahtlik töö	eesti vene	8380 680	28% 13%

Gümnaasiumiõpilaste töökogemus, N=3179

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

6.-12. klasside regressioonianalüüsi tulemused

- Töökogemus on positiivselt seotud õppija agentsusega koolis: ehk mida rohkem töökogemust, seda julgemad ja hakkajamad on õpilased koolis! ($\beta=0.15$, $p < .001$).

Aga: agentsuse seisukohalt on olulised vaid töö koolivaheagadel ($\beta=0.126$, $p<.001$), muu tasustatud töö, vabatahtlik töö ja veidike ka õpilasmalev ($\beta=0.025$, $p=.012$).

- Poistel on veidi rohkem töökogemust kui tüdrukutel ($\beta = -0.05$, $p < .001$).

Kuigi kõrgema sots. maj. taustaga õpilased on koolis agentsemad ja tajuvad rohkem õpetajate toetust, ei ole see seotud töökogemusega.

- Eestikeelsete koolide õpilastel on veidi rohkem töökogemust ($\beta = -0.08$, $p < .001$), tunduvalt rohkem õpetajate toetust nende agentsusele ($\beta = -0.19$, $p < .001$) ja veidi rohkem agentsust koolis ($\beta = -0.03$, $p = .008$) kui venekeelsete koolide õpilastel.
- Vanemate õpilaste tegevusvõimekus on kõrgem kui noorematel.

Õpilase tegevusvõimekust koolis mõjutab kõige rohkem

- 1) Õppija enda sihikindlus
- 2) Õpetajate toetus
- 3) Töökogemus
- 4) Natuke ka sugu, vanus ja erineva õppekeelega seotud koolikultuur ja õpilase sots. majanduslik taust

Gümnaasiumis osutusid oluliseks kooli kõrvalt praegu tööl käimine, töö koolivaheaegadel, muu tasustatud töö ja vabatahtlik töö.

Õpilasmalev ega palgatöö minevikus ei osutunud gümnaasiumis enam oluliseks.

Tööl arendatud pädevused õpilaste hinnangul

Õpitud oskused	Protsendid	Kokku
1. Sotsiaalsed oskused	32%	1148
2. Spetsiifilised oskused	26%	940
3. Enesejuhtimine	19%	673
4. Tööoskused	12%	445
5. Enesekohased oskused	9%	320
6. Vastutustunne	7%	243
7. Enesekindlus	7%	254
8. Ei andnud midagi/ vihased vastused	6%	201
9. Muud vastused	3%	102

Aga
gümnaasiumis
ei leidnud me
ühegi
nimetatud
oskuse ja
õppija
agentsuse
vahel koolis
seost!

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Järeldused

Töökogemus ja õppija tegevusvõimekus koolis on omavahel seotud. Kuigi hakkajamad noored otsivad endale tõenäolisemalt töökoha, võib töökogemus ka tegevusvõimekust arendada. Seetõttu peaks soodustama noorte kokkupuuteid töömaailmaga.

Mõtlemiskoht: miks on poistel ja eestikeelsetel noortel rohkem töökogemust kui tüdrukutel ja venekeelsetel noortel ja miks on eestikeelsete poiste tegevusvõimekus koolis kõrgem? (Soolised ja kultuurilised eripärad?)

Ootamatu: miks ei ole konkreetsed tööl arendatud agentsusega seotud pädevused nagu enesejuhtimine, eneseteadlikkus, enesekindlus, sotsiaalsed ja mitmed konkreetsed oskused seotud õppija tegevusvõimekusega koolis?

Ilmselt ei ole koolis alati loodud soodne keskkond tegevusvõimekuse avaldumiseks ja tööl omandatud oskuste ülekandmiseks.

Soovitus: Koolis võiks rohkem lõimida töömaailmas omandatud teadmisi ja saadud kogemuse mõtestamist õppesse. Tüdrukute ja venekeelsete noorte tegevusvõimekust peaks enam toetama.

Kirjandusviited

1. Biesta, G. & Tedder, M. (2007). Agency and Learning in the Lifecourse: Towards an Ecological Perspective. *Studies in the Education of Adults* 39: 132–49.
2. Billet, S. (2011). Subjectivity, self and personal agency in learning through and for work. In M. Malloch, L. Cairns, K. Evans and B. N. O'Connor (Eds.), *The sage handbook of workplace learning*. Sage Publishing.
3. Emirbayer, M., & Mische, A. (1998). What is agency? *American Journal of Sociology*, 103(4), 962–1023.
<https://doi.org/10.1086/231294>
4. Erss, M. (2023): Comparing student agency in an ethnically and culturally segregated society: How Estonian and Russian speaking adolescents achieve agency in school, *Pedagogy, Culture & Society*, DOI: 10.1080/14681366.2023.2225529
5. Erss, M., Loogma, K., & Jõgi, A.-L. (2024) The effect of teacher agency support, students' personal perseverance and work experience on student agency in secondary schools with Estonian and Russian instructional language, *Cogent Education*, 11:1,2314515, DOI: 10.1080/2331186X.2024.2314515
6. Erss, M., & Loogma, K. (2025). Upper Secondary School Students' Learning at Work: The Effect on Agency in School. *Social Sciences* 14: 17. <https://doi.org/10.3390/socsci14010017>
7. Eraut, M. (2011). Informal learning in the workplace: evidence on the real value of work-based learning (WBL), *Development and Learning in Organizations*, 25(5), 8–12. <https://doi.org/10.1108/14777281111159375>
8. Friedrich Ebert Stiftung (FES). (2022). Youth study. Baltic countries. <https://library.fes.de/pdf-files/id/19168-20220509.pdf>
9. Mameli, C., & Passini, S. (2017). Measuring four-dimensional engagement in school: a validation of the student engagement scale and of the Agentic Engagement Scale. *TPM - Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology*, 24, 527–541.
10. Mortimer, J. T. (2019). The benefits and risks of adolescent employment. *The Prevention Researcher*, 17(2), 8–11.
11. OECD. (2019). OECD Future of Education and Skills 2030. Conceptual Learning Framework. Student Agency for 2030. https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/student-agency/Student_Agency_for_2030_concept_note.pdf
12. Schoon, Ingrid, and Rose Cook. 2021. Can Individual Agency Compensate for Background Disadvantage? Predicting Tertiary Educational Attainment among Males and Females. *Journal of Youth and Adolescence* 50: 408–22.
13. Sotsiaalministeerium (2020). Analüüs varase töökogemuse soodustamiseks kooliealiste noorte seas. Tallinn: Sotsiaalministeerium.

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Klassiõpetaja vaade töömaailma lõimimisele koolis

*Kaidi Nurmik
nooremteadur*

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

TALLINNA ÜLIKOOL

Funded by
the European Union

Töö kui sild tunnis õpitava ja päriselu vahel - klassiõpetajate vaade

Kaidi Nurmik, nooremteadur

Inge Timoštšuk, algõpetuse professor

TALLINNA ÜLIKOO
Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Uuringu lähtekohad

Eluks vajalike pädevuste kujundamine ja agentsuse toetamine (Heidmets ja Eischmidt, 2020; Kotsiou jt, 2022, OECD, 2019)

Õppimise ja reaalse elu sidumine (Jackson & Barnett, 2020; Lonka & Lammasaari, 2018)

Töömaailm - kontekst õpikusle

Fookus on vanematel õpilastel, kes on tööellu astumas (Timoštšuk et al., 2024; Erss, 2024), aga **tuleks alustada juba varasemas eas** (Lonka & Lammasaari, 2018).

Uuringu läbiviimine

Eesmärk oli paremini mõista Eesti klassiõpetajate kogemusi ja arusaamu õppetöö ning töömaailma sidumise võimalustest I-II kooliastmes.

1. Milliseid tegevusi on õpetajad kasutanud, et siduda töömaailma teemasid õppetööga?
2. Milliseid toetavaid ja takistavaid tegureid igapäevases koolielus õpetajad kogevad, kui fookuses on töömaailma ja õppetöö lõimimine?
3. Kuidas tajuvad õpetajad õpilaste kokkupuuteid tööeluga?

Pool-struktureeritud intervjuud 20 kogenud klassiõpetajaga perioodil jaan-mai 2023.

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Uuringu tulemused

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

1. Milliseid tegevusi on õpetajad kasutanud, et siduda töömaailma teemasid õppetöoga?

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

1. Lapsevanemate ametid

- Õppeainete sisu sidumine konkreetse elukutsega - õppimine muutub tähenduslikumaks ja elulähedasemaks;
- hambaarst räägib suuhügieenist, arhitekt viib läbi matemaatika tunni mõõtmise teemal.

Ühe õpilase vanem töötas Postimehes. Kui meil oli meedia teema, tuli ta klassi ja rääkis lastele reklaamist.

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

2. Lapsevanemate töökohtade külastused

- Õpilaste teadmised ja elukogemus laieneb - võimalus näha kohti, kuhu muidu võib-olla kunagi ei satuks.
- Need külastused on enamasti tasuta, mis aitab õpetajatel tulla toime olukorraga, kus perede erinev sotsiaalmajanduslik taust võib piirata õpilaste võimalusi õppekäikudel osalemiseks.

Külastasime ühe õpilase kodu, kus pere peab talu. Uurisime taluelu, vaatasime hobuseid ja lambaid ning saime teada, kuidas kasvatatakse astelpaju ja milleks seda kasutatakse

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

3. Õpilaste hoiakute kujundamine

- Kooliülesed teema- või karjääripäevad - mh rõhutada, et kõik ametid on olulised.
- Vanemate ametite tundmine.

Su ema töötab poes, eks? Kas ta saab pool kaupa kassas läbi piiksutada ja teise poole jätta vahele? Ei saa, eks. Sinu ema on juuksur – mis siis, kui ta lõikab poole soengust ja ütleb siis, et rohkem ei viitsi? Ei saa nii töötada. Samamoodi ei saa ka koolis. Ja siis nad hakkavad mõtlema ja arutama ... et kool on tegelikult nagu väike töökoht. Siin ei saa ka lohakalt suhtuda või öelda: 'Täna ei viitsi.'“

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

2. Milliseid toetavaid ja takistavaid tegureid igapäevases koolielus õpetajad kogevad?

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Toetavad tegurid	Takistavad tegurid
● Koostöised suhted lapsevanematega: - info vanemate tööelu kohta - vanemate aktiivsus ● Riiklik õppekava	● Vähe infot vanemate tööelu kohta: - isiklik info - andmekaitse regulatsioonid ● Lapsed ei mõista vanemate ametite sisu: - vanematel vähe aega, et selgitada - ametid oma olemuselt komplekssed, mida on lapsel keerukas mõista.

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

3. Kuidas tajuvad õpetajad õpilaste kokkupuuteid tööga?

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

1. Koolis: töökoha ja klassiruumi korrashoid

- Korrapidajate süsteem
- Ametite süsteem: tülide lahendaja, mängude organiseerija vahetunnis

Meil oli laager... Lapsed aitasid ka toitu valmistada – igaüks kooris endale nii palju kartuleid, kui jaksas süüa ... nad pesid ise ka oma nõud ... Mõned neist pesid esimest korda elus põrandat.

2. Koolis: pigem vähe võimalusi eestvedaja rollis olemiseks

- Näiteks klassiürituste korraldamine, kaasõpilaste õpetamine

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

3. Koolist väljas: kodused kohustused

- Ülesanded seotud koduste töödega, kuid neid ülesandeid on pigem vähe
- Õpilased, kellel olid kodus kindlad kohustused - iseseisvamad õppijad, kellel on paremini arenenud organiseerimisoskus ning realistlikum arusaam elust.

... hea korraldaja – ta on pidanud ise otsustama, minema ja tegutsema. Ta peab loomadele vett viima, tibusid toitma, väikse venna lasteaeda viima ja ise bussiga koju tulema. Noh, nii need asjad siin [maal] käivad – ja ta peab sellega hakkama saama, eks. See töö tuleb lihtsalt ära teha, sest nii on...

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Kokkuvõtteks

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

- Töömaailm pakub **õppesisule konteksti ja elulisust**. Lisaks koostööle peredega võib **kohalike kogukondade ja töökohtade kaasamine** pakkuda sisukamat ja elulähedasemat õppimist (Jacskon & Barnett, 2020), mis toetab õpimotivatsiooni. Meie tulemused viitavad, et seda võimalust kasutatakse pigem harvem.
- **Õppekava ja koostöö peredega** loovad head eeldused töömaailma teemade lõimimisest õppetöösse, kuid meie andmed näitavad, et **tööelu lõimimine õppimisse on pigem juhuslik** ning sõltub suuresti konkreetsete õpetajate arusaamadest ja suhtumisest ning kooli üldisest töökorraldusest.
- Õpilaste tööeluga seotud kogemusi tajuti enamasti **korra hoidmisega koolis ja kodus**. Siin peitub potentsiaal anda lastele rohkem erinevaid rolle ja **võimalust olla eestvedaja**, et toetada võtmeoskuste arengut ja õpilaste agentsust ehk tegevusvõimekust.

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Täname kaasa mõtlemast!

Artikkel Novaatoris

Inge Timoštšuk ja Kaidi Nurmik: töö loob
silla tunnis õpitava ja päriselu vahel

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

References

- Barab, S., & Roth, M. (2006). Curriculum-Based Ecosystems: Supporting Knowing from an Ecological Perspective. *Educational Researcher*, 35(5), 3–13.
- Brown, T., Jeanes, R., & Cutter-Mackenzie-Knowles, A. (2013). Social Ecology as Education. *The Socioecological Educator: A 21st Century Renewal of Physical, Health, Environment and Outdoor Education*, 23–45.
- Erss, M. (2024). Töökogemuse ja üldhariduse ühildamise vajadusest [About the need to integrate workplace learning and general education]. *Õpetajate Leht*, 13.02.2024.
- Jackson, N., & Barnett, R. (2020). Introduction: Steps to ecologies for learning and practice. In R. Barnett & N. Jackson (Eds.), *Ecologies for learning and practice: Emerging ideas, sightings and possibilities and political paradoxes* (pp. 1–15). Routledge/Taylor & Francis.
- Lonka, K., & Lammasaari, H. (2018). Working Life Skills and Entrepreneurship. In K. Lonka, *The book Phenomenal Learning from Finland*.
- Meijer, P. C. (2010). Experienced Teachers' Craft Knowledge. In P. Peterson, E. Baker, & B. McGaw (Eds.), *International Encyclopedia of Education (Third Edition)* (pp. 642–649). Elsevier.
- OECD. (2019). *Student Agency for 2030*. OECD
- Timoštšuk, I., Tynjälä, P., Virolainen, M., Harteis, C., Loogma, K., Erss, M., Nygren, A., Virtanen, A., Näkk, A-M., Nurmik, K., Kärkkäinen, K., Gruber, H. (2023). Working paper on contemporary theoretical foundations and methodology of research of integration of school learning and work-place learning. Tallinna Ülikool: Tallinna Ülikool.
- Timoštšuk, I., Loogma, K., Nurmik, K., Erss, M., Näkk, A-M., Peterson, B., Aasa, M., Tynjälä, P., Kärkkäinen, K. (2024). Working paper on personal and institutional factors and mechanisms influencing integration of school learning and WPL for agency development based on the empirical study. Tallinna Ülikool: Tallinna Ülikool.
- Weaver-Hightower, M. B. (2008). An Ecology Metaphor for Educational Policy Analysis: A Call to Complexity. *Educational Researcher*, 37(3), 153–167.

Pildid: www.freepik.com

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Koolivälised õpikeskkonnad karjäärivaliku toetajana

Helene Uppin
doktorant ja loodusainete külalislektor

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

TALLINNA ÜLIKOOL

Funded by
the European Union

"Nad olid üllatunud, et sellised tööd on üldse olemas..."

Õpilaste karjääriteadlikkuse toetamine muuseumite ja keskkonnahariduskeskuste õppeprogrammides

Helene Uppin

Inge Timoštšuk

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Karjääriteadlikkus

- Karjääriteadlikkus hõlmab teadmisi ametitest (occupational knowledge) + eneseteadlikkust (self-awareness) (Wise et al 1976)
- Karjääriteadlikkus tekib juba lapsepõlves ja on karjäärivaliku aluseks (Savickas, 2002), seda mõjutavad nt kodu, kool, kogukond, meedia.
- Karjääriteadlikkus sõltub oluliselt lapse sotsiaalmajanduslikust taustast (Pöder et al., 2023), soost, rahvusest (Faitar & Faitar, 2013), vanemate ametist ja haridusest (Trice 1991 cf. Hartung et al., 2005; Jacobs et al 2017).
- Ühiskondlikud murrangud eeldavad inimestelt järjest suuremat paindlikkust ja ka oskuste tulevikust mõelda. (nt *GreenComp* kestlikkusalaste pädevuste raamistik).
- Prognoosimatud karjääripöörded ja ümberõppevajadus on norm, mitte erand (Akkermans et al. 2024).

Läbimõeldud õppekäigud:

- seovad nõ teooriat ja praktikat
- toetavad ainealaste teadmiste ja õpioskuste arengut (*DeWitt & Storksdieck, 2008*)
- tõstavad õpimotivatsiooni ja innustavad karjäärivalikuid, *eriti kasulikud madala sots.-majandusliku taustaga ja maapiirk. õpilastele (Greene et al 2007)*
- parandavad suhteid (*Uppin ja Timoštšuk, 2022*)
- loovad palju positiivseid emotsioone ja seeläbi eredaid mälestusi

Õppeprogrammiga õppekäikude puhul on oluline õpetaja ja juhendaja koostöö (*Kisiel, 2014*) (nn musta kasti fenomen).

Miks uurida karjääriteadlikkuse käsitlemist muuseumites?

Üldoskuste toetamine on raskesti jälgitav.

**Me ei tea, mida muuseumites ja
keskkonnahariduskeskustes
karjääriteadlikkusega seoses tehakse
või millist tuge sealsed juhendajad
vajaksid.**

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Eesmärgid, andmete kogumise ja analüüsi meetodid

Eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas tajuvad Eesti õppeprogrammide juhendajad karjääriteadlikkust ning kuidas and tööeluga seotud teemasid õppeprogrammides rakendavad.

- a. Kuivõrd tajuvad juhendajad seosed õppekavaga seotud õppeprogrammide ja õpilaste karjääriteadlikkuse vahel?
- b. Kuidas muuseumite ja keskkonnahariduskeskuste juhendajad karjääriteemasid õppeprogrammides käsitlevad?
- **Uuringu ülesehitus ja etapid:**
 - a. I etapp 2020 kevad, intervjuud kogenud juhendajatega (27)
 - b. II etapp 2024 jaanuar, küsitlus õppeprogrammide juhendajatele (43)
- **Kvalitatiivne sisuanalüüs**

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Tulemused I

Enamik juhendajaid arvab, et õppeprogrammid toetavad karjäärivalikuid ja -teadlikkust

- 8 (n=43) juhendajat ei leia, et õppeprogrammides osalemine toetaks karjääriteadlikkust
- 7 (n=43) pole kindlad, ehkki näiteid tööelu käsitlemisest toovad ka nemad

Kuidas õppeprogrammides osalemine toetab karjääriteadlikkust?

- Elukestva õppe toetamine
- Ametialaste teadmiste jagamine
- Õpilaste individuaalsete huvide toetamine (eneseteadlikkuse kasv)

<i>Tulemused II</i>	Näiteid alamkategoorias	Näited
Eneseteadlikkus	34 näidet: 12 (I andmekogust) + 22 (II andmekogust)	<i>“...julgustada neid mõtlema, mida nad soovivad oma elus laiemalt, kui et mis ametiks and valmistuma peaksid.” / “oleme alati tulnud vastu tellija erisoovidele...”</i>
Ametialased teadmised	Juhuslik mainimine või ebaselge käsitlus (7 näidet)	<i>“Mõnikord olen eriti aktiivsele või ninatargale õpilasele naljaga öelnud, et sa oled nii tark, et võiksid minu asemel tööle tulla.”</i>
	Ametite tutvustamine (26 näidet), sh ajaloolised ametid, teatud ametite tähtsuse analüüsimine, õppimise võimalused jms.	<i>„Astronoomia õppeprogrammides selgitame eelkooliealistele lastele nt kes on astronaut ja kes on astronoom.“ „Ühes muuseumitunnis räägime, millised elukutsed on võimalikud, kui on soovi oma riiki kaitsta. Teistes muuseumitundides toome välja elukutseid, mille eest inimesi repressseeriti.“</i>
	Kutsealaste oskuste harjutamine (12 näidet)	<i>“Erinevate keskkonnaseirete läbiviimine – keskkonna-spetsialistide, -teadlaste töö ja mis sellega kaasneb - konkreetseid välitööd, proovide võtmine ja nende hilisem analüüs jms”</i>
	Süstemaatiline lähenemine (5 näidet)	Kursused, konverentsid, pidev sihikindel ja teadvustatud töö mingi valdkonna populariseerimiseks.

Järeldused

- Juhendajad usuvad üldiselt, et **õppekäigud toetavad õpilaste karjääriteadlikkust**
 - Karjääriteadlikkuse termin võõras, seos “propagandaga”
 - Kohati seostatakse karjääriteemasid vaid vanemate õpilastega
 - Juhendajate valmisolek on väga erinev
 - Vähene koostöö juhendajate ja õpetajate vahel!
- **Tööelu käsitletakse muuseumites ja keskkonnahariduskeskustes mitmekesiselt** – rollimängudest praktiliste tööde ja aruteludeni, tutvustatakse ka õpinguvõimalusi, kuulsaid teadlasi ning valdkonna esindajaid, kasutatakse spetsiifiliste valdkondade töövõtteid jpm.
- **Eneseteadlikkust ei käsitleta karjääriteadlikkuse osana**

Küsimused? / Soovitused!

Soovitame:

1. hariduses karjääriteadlikkust avaralt mõtestada
2. käsitleda rohkem tulevikutöid ja -stsenaariume
3. ettevõtjatel kaaluda koostööd oma valdkonnaga seotud õppeprogrammide pakkujatega

Aitäh!

Loe lisa:

Uppin, H., & Timoštšuk, I. (2024). **“They Were Surprised That Such Jobs Even Exist.. .” Supporting Students’ Career Awareness During Learning Activities at Museums and Environmental Education Centres.** *Social Sciences*, 13(696), 1–25.
<https://doi.org/10.3390/socsci13120696>

Mõtle kaasa:

**Teaduse populariseerimise
suvekool 2025 augustis!**

<https://etag.ee/sihtruhmad/teaduse-populariseerijad/>

TALLINNA ÜLIKOO

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Mõned allikad

- NB! Kõik fotod Eesti Meremuuseumi ja Helene Uppini kogudest
- Bianchi, G., Pisiotis, U., Cabrera Toimetajad, M., Punie, Y., & Bacigalupo, M. (2022). GreenComp Euroopa kestlikkusosalaste pädevuste raamistik.
- Collins, A., & Greeno, J. G. (2011). Situated view of learning. In V. G. Akrust (Ed.), Learning and cognition in Education (pp. 64–68). Elsevier Ltd.
- DeWitt, J., & Storksdieck, M. (2008). A short review of school field trips: Key findings from the past and implications for the future. Visitor Studies, 11(2), 181–197.
- Faitar, G. M., & Faitar, S. L. (2013). Teachers' Influence on Students' Science Career Choices. In American International Journal of Social Science (Vol. 2, Issue 5).
- Greene, J. P., Kisida, B., & Bowen, D. H. (2014). Value of Field Trips. Education Next, Winter, 78–86.
- Hartung, P. J., Porfeli, E. J., & Vondracek, F. W. (2005). Child vocational development: A review and reconsideration. Journal of Vocational Behavior, 66(3), 385–419.
- Kisiel, J. F. (2014). Clarifying the complexities of school-museum interactions: Perspectives from two communities. Journal of Research in Science Teaching, 51(3), 342–367.
- Savickas, M. L. (2002). Career construction: A developmental theory of vocational behavior. In D. Brown (Ed.), Career choice and development (4th ed., pp. 149–205). Wiley.
- Schneider, B., Kim, S., & Klager, C. (2017). Co-Development of Education Aspirations and Postsecondary Enrollment Especially Among Students Who Are Low Income and Minority. *Research in Human Development*, 14(2), 143–160.
- Uppin, H., & Timoštšuk, I. (2022). Teaching in a natural history museum: what can we learn from Estonian elementary school teachers? *Cultural Studies of Science Education*, 17, 1159–1192. <https://doi.org/10.1007/s11422-022-10138-z>
- Wise, R., Charner, I., & Randour, M. Lou. (1976). A Conceptual Framework for Career Awareness in Career Decision-Making. The Counseling Psychologist, 6(3), 47–53.

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Võrgustus- ja sirutuspaus *12:10-12:30*

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

TALLINNA ÜLIKOOL

Funded by
the European Union

Töötamine on õppimine: gümnaasiumiõpilaste töökogemusi

*Krista Loogma
kutsehariduse teenekas professor*

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

TALLINNA ÜLIKOOL

Funded by
the European Union

Enamus gümnaasiumiõpilasi omab kooli kõrval töötanutena töökogemust ...kuid mida koolinoored töökogemusest õpivad ja kuidas see suhestub koolisõppimisega?

Tööle saadakse mitmel viisil:

- 1) lähiringi inimeste kaudu
- 2) vabatahtlik töö
- 3) koolis rakendatud programmide kaudu
- 4) õpilasmalev jm tasustatud suvetöö ampsud

On juhtumeid, kus esimesest töökogemusest kujuneb pidev, lepinguline töö mõnes ettevõttes, kuigi pidev töö kooli kõrval on keeruline, vaja palju õppida, sh ajaplaneerimist, eneseregulatsiooni oskusi jpm)

Vahel saadakse esimene tõsisem / vastustusrikkam töökogemus kodust. Kodutööde tähtsus tuli esile eriti maapiirkonnas elavate noorte puhul, kes on kogenud väga mitmekesiseid kodutöid, sh metsatööd, remonditööd, põllutööd, erinevad tööd kodumajapidamises.

TALLINNA ÜLIKOO
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Miks minnakse õpingute kõrvalt tööle

- Mitmed motiivid läbi põimunud: (tasku)raha teenimine; eakaaslaste eeskuju; huvi; vaba aja täitmine
- Töö käigus esialgsed motiivid muutuvad, töökogemus suunab mõtlema enam/peamiselt koolijärgsetele valikutele ja õpi- ja töökarjäärile
- Ka meeldiv töökeskkond, areng täiskasvanute kõrval (kiire täiskasvanuks saamine), teatud võimekuste teadlik arendamine/enese proovilepanek (nt üle saada suhtlemisärevusest) võib muutuda domneerivaks töölkäimise motiiviks.
- Arusaam, et (mitmekesine) töökogemus CVs aitab koolijärgses tööelus paremini hakkama saada ja lisab usaldusväärust tööandjate silmis, on valdav

Tööd, mida noored teevad

Tööd varieeruvad lihttöödest keerukamateni/vastutusrikkamateni, sh nt:

- hooldustööd, remonditööd, tööd kaubanduses/kauplustes, erinevad klienditeenindusega seotud tööd, sh toidlustusvaldkonnas, kaubanduses
- turundus, kogu protsessi tegemine/haldamine kohvikus – planeerimine, menüü, toidud, rahaasjad jm.
- õpetamine, juhendamine, väikeettevõtmised (nt suvekohviku korraldamine), keerulisemad analüüsid uurimislaboris, juhtimisfunktsioonidega töö, ajakirjanduslik töö jms).

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

AUTENTNE TÖÖKESK KOND ON NOORTE JAKS RIKAS ÕPIKESKKOND

- *Töömaailma toimimise ja reeglite mõistmine
- *Töökultuuri õppimine
- *Töötamise motiivide muutumine
- *Mitmesugused (üld)pädevused ja oskused
- *Mõistmised
- *(Negatiivsed) kogemused - õpetavad nt, mida ei tahaks edaspidises elus teha, milline peaks olema “hea” töö, vältida läbipõlemist jm

TALLINNA ÜLIKOO
Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Peamine töökohal õppimine on informaalne õppimine

- Õpilased ei rääkinud, et said töökohtadel koolitust või mentori tuge – sagedamini kogeti olukorda, kus nad "visati vette" ja pidid iseseisvalt hakkama saama
- Oluline oli olukorrast sõltuv toetus kolleegide poolt

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Üldpädevusi ja oskusi, mida noored tööl õpivad, on mitmeid

Sotsiaalsed oskused, sh suhtlemisoskus, teiste mõistmine, suhtlemisjulgus (oma arvamuse avaldamine), konfliktidega toimetulek ja nende ennetamine, kannatlikkus suhtlemisolukordades, väljendusoskus (õpid end selgelt väljendama, nt õpetamise puhul), keeleoskus, koostööoskus, juhtimisoskused:

“juhtimisoskust [õppisin] ka natuke, kui alati oli see, et ma justkui ootasin neid käske, et anna mulle käsk ja ma teen asjad ära, siis nüüd on hästi palju rakendatud niimoodi ka et inimesed küsivad minult et mida nad tegema peavad. Et ma olen justkui see kes peab hakkama käske jagama”

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Lisaks sotsiaalsetele oskustele õpivad noored tööl veel mitmeid olulisi enesekohaseid oskusi, nagu nt enesejuhtimine, eneseregulatsioon, (aja)planeerimine

“Algul oli raske aja planeerimisega; oli keeruline aega õppimiseks leida ...pärast sai see teema niiõelda lahendatud, ma sain nagu normaalselt siis tööl käia, et mul jäi aega ka õppimiseks”

“Et see aitas siukest nagu tugevat iseloomu võib-olla kasvatada, et ma ei andnud nii kiiresti alla ta, et täna on nii raske kodune ülesanne, et ma ei tee seda. Et kui raske tööpäev on, siis sa ei kõnni ju poole pealt minema, et ma täna ikka ei viitsi enam teha, eks see on nagu võib-olla mul aitas nagu mingit sellist iseloomuomadust nagu leida”

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Tööl õpitakse erinevates olukordades iseennast paremini tundma, enesekindlus ja -usaldus kasvavad

Uued olukorrad tööl panevad proovile, näitavad võimekust hakkama saada, arendavad suhtlemisoskusi. Töökogemus võib muuta mina-pilti, sh aitab õppida enda kohta (paneab proovile, näitab tugevaid külgi, aitab edendada nõrku)

...hoida korda [suurüritusel] pani mind proovile, oli vaja jälgida, näidata ja käsutada [polnud harjunud]

...Et sellega [kooli kõrvalt täiskohaga tööl käia] ei tule kõik toime, ma olen ise nagu enda üle uhke, et ma olen hakkama saanud ja ma saan siiamaaani.

TALLINNA ÜLIKOO
Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Arusaamad ja mõistmised

- Rahatarkus: kust ja kui raskelt raha tuleb ja kuhu läheb; mõnikord planeeritakse raha väga täpselt
- Hüved elus ei tule iseenesest: *“miski ei tule nagu iseenesest, et tuleb ikka vaeva näha”*
- Koolijärgse karjääri planeerimine, oma võimaluste parem mõistmine, koolijärgsesse tegevusse panustamine.

“Ma nagu kujutan paremini ette, miks mingeid asju on vaja õppida, ja et kui sa õpid, et sa tead, millele sa pead ise keskenduma, et kui ma käisin pesu pesemas, ma loodan ja arvan, et ma seda tööd tulevikus pikaajaliselt ei tee ja see aitab mul nagu mõtestada ja nagu aru saada, et milliseid samme ma pean tegema, et ma ei jõuaks selle tööni”

-

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Noored mõistavad tööturul toimuvat üsna hästi

- töö muutused on pidevad - töökohad/mingid tööd ja valdkonnad kaovad, aga uued tulevad ka asemele/tekivad uued) ja seda ei tohiks karta
- kasvavad valdkonnad tööturul on enam reaalinetegevusega seotud (IT, meditsiin) ja TI mõjutab tööd tulevikus
- omadused, mis tööturul hinnatud/on pigem üldpäädevused: õppimisvõime, uudishimu, vastustus- ja kohusetunne, motiveeritus, lahkus&viisakus, huvi töö vastu, sotsiaalsed oskused, leidlikkus jm
- usk, et kui on (mitmekesine) töökogemus ja on ette näidta CV, mis näitab, et oled tegus inimene, annab see eelise tööturul.
- ootused töö suhtes: töö peaks olema selline, mida saaks nautida, õiglase tasu, normaalne tööandja (mõistev, ei karju ega sõima), normaalne seltskond.
- töö olema siiski kindel (vs juhuslik töö).

Nii positiivsest kui negatiivsest töökogemusest õpitakse tulevikuplaanide tegemisel

- Üsna tihti jõuti arusaamiseni, et ajutine ja lihttöö, mida kooli kõrvalt tehti, ei rahulda, mis omakorda sundis koolis õppimisel tähelepanu pöörama ainetele, mis potentsiaalselt aitaksid tööturul paremale positsioonile .
- Valdav osa kaalub erinevaid edasiõppimise võimalusi ülikoolis, olles veendunud, et ülikooliharidus aitab ka tööturul paremini hakkama saada, kuna kõrgharidus näitab tööandjatele, et on olnud piisavalt ensedistsipliini ja tahtmist

Enamasti käivad noored küll tööampsude kaupa ja ajutisel tööl, kuid vahel arenevad esialgsetest pidevad töösuhted, ka tutvused ja kontaktid, millele edasist tööelu üles ehitada

“Kooli kõrvalt gümnaasiumis töötamine on andnud karjääri ja tutvused, kontaktid...andnud ka praeguse töökoha sest [julgesin] gümnaasiumis asuda tööle kooli kõrvalt... [see], oli eelis tööturul...”

TALLINNA ÜLIKOO
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Osades tööolukordades oli vaja kasutada koolis õpitut, nt matemaatikat eelarve tegemisel, bioloogiat tööl laboris, mõnd valemit ehitusel

Mõnel puhul rakendati ka koolis tööl omandatud, nt teiste õpilaste informeerimisel, õpetamisel/koolitamisel

Vaatamata sellele, et oli väga häid näiteid, kuidas tööl õpitu saab koolis rakendatud, jäävad need kaks maailma ikkagi pigem eraldatuiks

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

Koolide ja ettevõtete koostöö õpilaste töökogemuse toetamisel

*Birgit Peterson
doktorant*

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

TALLINNA ÜLIKOOL

Funded by
the European Union

UURINGU TAUSTAST

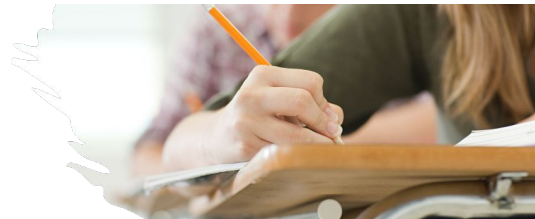
- Järjest suurem osa koolinoori omab töökogemust (Erss et al. 2024)
- Praktikas kujunenud erinevad koostöövormid ettevõtete ja koolide vahel
- Praktika- või töökogemus toetab õpilaste üldpädevuste arendamist ning õppija agentsust (Erss et al. 2024; Peterson et al. 2024)

Kiiresti muutuval tööturul on üha olulisem elukestva õppe võtmepädevuste arendamine (European Commission 2020; Looney et al. 2022)

Praktikad töömaailma lõimisel õppes on kooliti varieeruvad ning vaid osa õpilastest saab neist osa (Tire et al. 2023)

Töökogemuse integreerimine teoreetiliste õpingutega ja refleksiooniga on õppimises keskse tähtsusega (Tynjälä 2008; Tynjälä et al. 2022)

- Eelduslikult arvame, et praktilise töökogemuse lõimimine üldhariduses toetab üldpädevuste arendamist, kuid vastav teadmus ning ülevaade praktikatest puudub

Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused

- Välja selgitada, milliseid praktikaid rakendatakse gümnaasiumiastmes töökohal ja koolis õppimise integreerimisel?

a) Mil viisil lõimitakse töökogemust gümnaasiumiastme õppetöösse?

b) Millised on tööandjate kogemused ja vajadused sealjuures?

Uuringu läbiviimine ja andmeanalüüs

- Fookusgrupiintervjuud tööandjatega
15 erineva ettevõtte esindajad 8 erinevast valdkonnast
- Individuaalintervjuud õpetajate ning õppejuhtidega
5 aineõpetajat ning 3 õppejuhti
- Kvalitatiivne kolmeastmeline teemaanalüüs

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

UURINGU TULEMUSED

- Usutakse, et praktiline kogemus töömaailmast toetab õppijate **üldpädevuste**, aga ka **karjääriteadlikkuse** arendamist
- Tööandjate sõnul on praktilise töökogemuse omandamine oluline õpitu ja “päriselu” vaheliste seoste loomiseks
- Kujuneb kohuse- ja vastutustunne ning suureneb enesekindlus

„/.../ jällegi see seoste loomine, ja see praktiline elu ja et seda praktilist elu õpetaksid praktikud, kes päriselt on iga päev ise nendes keskkondades ja päriselt puutuvad nende murede, rõõmude ja kõige muuga kokku. Et just selline lõimimine minu arust on väga, väga oluline“

- Intervjuus osalenud IKT ettevõtte esindaja

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Kuidas töömaailma teemasid õppetöösse lõimitakse?

- Töökogemuse analüüs tundides
- Tööeluga seotud teemade käsitlemine tundides
- Praktilised õppetegevused koostöös tööandjatega “päriselulise” kogemuse võimaldamiseks

“Siis me oleme teinud koostööd kohaliku riigigümnaasiumiga ja TalTechiga, et sealsed, kes on juba füüsika eriklassis gümnasistid, et nad saaksid päriselt ka aru, mis see tootmine on, sest hirm tootmise ees on väga suur. Et see on kole ja must keskkond, aga tegelikult kui nad ekskursioonile tulevad, siis see ei olegi päris nii, et meil on olnud sellised päevad, kus nad siis saavad teha sellised noh, meil on nagu ettevalmistatud sellised töötoad natukene seal nokitsevad ja siis käivad ekskursioonil, et siis paremini seda teooriat ja praktikat omavahel siduda ja võib-olla siis motiveerida neid ka selliseid tehnilisi alasid tulevikus õppima.”

-Intervjuus osalenud elektroonika ettevõtte esindaja

Kuidas töökogemust õppetöös omandatakse?

- Projektõpe kooliväliste partneritega reaalse töökogemuse võimaldamiseks
- Vabatahtlik töö koolis
- Institutsionaalne koostöö koolide ja ettevõtete vahel: lühiajaline praktika, vabatahtlik töö, töövarjutamine, töömaailma esindajate juhitud valikkursused

„Et nad seda praktikat nüüd teevad tegelikult praktika kujul kolme päevasena, teevad siis kolmandal gümnaasiumiaastal. Et neil on selline aine ja kus siis ühe osana nad käivad seal ettevõtetes. Mis mina olen alati neile soovitanud, et nad valiksid täpselt selle valdkonna, mis on see, mida nad on ise mõelnud, et läheksid õppima või näeksid ennast seal töötavana, et nad saaksid selle reaalse kogemuse, et kas see on nii äge, kui see tundub.“

- Intervjuus osalenud majandus- ja ettevõtlusõpetaja

Töökogemuse arvestamine ja reflekteerimine

Töökogemuse analüüs koolieksami, praktilise töö või valikkursuste ainetundide või mentortundide raames

Pedagoogilised vahendid, mida kasutatakse:

- Töölehed
- Praktikapäevikud
- Enesearengu portfooliod
- Esitlused
- Õpilasuurimis / praktiline töö

“Praktika käigus nad peavad siis kõik siis dokumenteerima, mis nad tegid, päevikut pidama. Praktika lõpeb siis selle nii-öelda kaitsmisega – ta peab aru andma, et kuidas tal läinud on ja kuidas eesmärgid täideti.”

- Intervjuus osalenud õppejuht

Tööandjate ootused koolidele

- Tööelus oluliste üldpädevuste arendamine
- Tööelus oluliste hoiakute kujundamine
- Karjääriteadlikkuse kujundamine
- Reaalsete karjääriootuste kujundamine
- Tööturuga seotud teadmiste arendamine

„Ja teine asi võib olla, et äkki saavad koolid kuidagi noori abistada sellega, et päris tihti ju noored on hästi lühikest aega, mingisugusel töökohal ja liiguvad edasi. Et ja siis nad toovad põhjuseks selle, et ma otsin ennast, ma ei tea, mida ma tahan, et võib-olla saaks ikkagi koolid nagu aidata kuidagi noori varasemalt juba natukene mõelda tõsisemalt selle peale, et mida sa tegelikult tahad, et nad ei peaks iga poole aasta tagant uuele töökohale jooksuma. Tööandjatele on see väga suur kulu töötaja leida, välja õpetada, tööle panna ta iseseisvalt, ja siis ta lahkub, et see on üks suuremaid kulusid tööandjatele. Et võib-olla on ikkagi võimalik neid varasemalt tutvustada mingisuguste valdkondadega rohkem, et nad leiaksid ennast paremini.“

- Intervjuus osalenud energeetikaettevõtte esindaja

Mõtted edasise koostöö hoogustamiseks

- Töökogemuse lõimimine õppetöösse
- Töömaailma teemade käsitlemine nooremas kooliastmes
- Projektõppe rakendamine “päriseluliste” teemade/probleemide käsitlemiseks
- Töövarjutamine või tööampsud õpetajatele
- Uute koostöövormide ja -formaatide väljatöötamine
- Koostöö järjepidevus

„Kuhu me nagu jõuame, on see, et me võime tahta nagu lastele seda asja edasi anda, aga kui meie õpetajad ei saa nagu aru asjadest, siis see on väga keeruline ka seda lastele edasi anda, et kindlasti see ongi lastele põnev tulla [ettevõttesse] kuulama ja see on väga äge ja see peabki nii olema, aga ma arvan, et me peaksime võib-olla mõtlema ka sellele, et kuidas õpetaja seda tarkust ise saab ja kuidas ta seda tarkust saab nagu ka siis jätkuvalt oma tundidesse integreerida.“

- Intervjuus osalenud pangandusettevõtte esindaja

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Kokkuvõtteks

- Praktilise töökogemuse lõimimine õppesse gümnaasiumiastmes toetab koolide ja tööandjate hinnangul õppijate üldpädevuste ning karjääriteadlikkuse arengut
- Institutsionaliseeritud koostöö puhul toetavad õpetajad õpikogemuse refleksiooni, kasutades pedagoogiliste vahenditena selleks nt töölehti, praktikapäevikuid, portfoolioid
- Töökogemuse refleksioon on protsess, mis toimub nii õpetajate, eakaaslaste kui ka praktikajuhendajatega, ning vajab klassiruumis teadlikku toetust (Billett & Ovens 2007)
- Vabatahtlikud ja mittesüsteemsed tegevused (nt vabatahtlik töövarjutamine, õppekäigud) ilma sobiva pedagoogika rakendamiseta ei pruugi tagada soovitud õpitulemusi
- Tööandjad rõhutavad järjepidevuse olulisust koolide ja ettevõtete vahelises koostöös ning sealjuures tunnetatakse vajadust lõimida tööelu teemasid sobivas vormis õppesse juba nooremas kooliastmes
- Enamik gümnaasiumiõpilasi omab juba töökogemust, on oluline luua tingimused nende praktiliste oskuste teadlikuks ja eesmärgipäraseks sidumiseks õppekavaga

TALLINNA ÜLIKOOL
Haridusteaduste
instituut

FEWL
ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

**Funded by
the European Union**

AITÄH!

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Loe lisa:

Peterson, Birgit, Krista Loogma ja Maret Aasa
(2025). Practices in Integrating Workplace
Learning into Upper Secondary Education. *Social
Sciences* 14(48). DOI:[10.3390/socsci14010048](https://doi.org/10.3390/socsci14010048)

Kirjandusviited

1. Billett, Stephen, and Carolyn Ovens. 2007. Learning about work, working life and post-school options: Guiding students' reflections on paid part-time work. *Journal of Education and Work* 20: 75–90.
2. Erss, Maria, Krista Loogma, and Anna-Liisa Jõgi. 2024. The effect of teacher agency support, students' personal perseverance and work experience on student agency in secondary schools with Estonian and Russian instructional language. *Cogent Education* 11: 2314515.
3. Looney, Janet, Majella O'Shea, François Staring, Letizia Vicentini, Jerzy Wiśniewski, Karsten F. Hougaard, and Laurie Day. 2022. Key Competences for All—Policy Design and Implementation in European School Education—Final Report, European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Publications Office of the European Union.
<https://data.europa.eu/doi/10.2766/1951>
4. European Commission. 2020. European Skills Agenda for Sustainable Competitiveness, Social Fairness and Resilience.
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=89&furtherNews=yes&newsId=9723&langId=en#navItem-relatedDocuments>
5. Peterson, Birgit, Sirje Rekkor, and Merike Sanglepp. 2024. Kutseõppurite võtmepädevuste ja tööelu üldoskuste arendamine Erasmus+ rahvusvahelise õpirände kaudu. Haridus- ja Noorteamet.
https://eeagentuur.ee/wp-content/uploads/2024/01/uuringuraport_kutseoppurite_votmepadevuste_arendamine.pdf
6. Tire, Gunda, Helin Puksand, Tiina Kraav, Hannes Jukk, Imbi Henno, Kristina Lindemann, Karin Täht, Kenn Konstabel, Birgy Lorenz, and Maie Kitsing. 2023. Eesti Tulemused. Eesti 15-aastaste õpilaste teadmised ja oskused matemaatikas, funktsionaalses lugemises ja loodusteadustes. Haridus- ja Noorteamet. https://harno.ee/sites/default/files/documents/2023-12/Pisa_tulemused_2022_veebi.pdf
7. Tynjälä, Päivi. 2008. Perspectives into learning at the workplace. *Educational Research Review* 3: 130–54.
8. Tynjälä, Päivi, Eva Kyndt, Ilya Zitter, and Simon Beauseart. 2022. Connectivity between Education and Work: Theoretical Models and Insights. In *Developing Connectivity Between Education and Work: Principles and Practices*. Edited by Eva Kyndt, Simon Beauseart and Ilya Zitter. London: Routledge, pp. 3–14.

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridusteaduste
instituut

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

Funded by
the European Union

Lõuna 13.30-14:30 (Mare Aatrium)

Ümarlaud 14:30-15:30 (Mare maja)

Kokkuvõtte 15:30-16:00 (Mare Aatrium)

FEWL

ENHANCING RESEARCH
ON THE INTEGRATION OF
FORMAL EDUCATIONAL PROGRAMMES
AND WORKPLACE LEARNING

TALLINNA ÜLIKOOL

Funded by
the European Union

Arutelud ümarlaudades

- Kuidas saavad lapsevanemad oma töökogemuse kaudu õppetööd rikastada? M-421
- Kuidas tõhustada koostööd gümnaasiumi ja töömaailma vahel? M-439
- Kuidas töökogemus mõjutab õpilaste algatusvõimet koolis ja ühiskonnas? M-446
- Millised on muuseumihariduse kui töömaailmaga tutvumise kasutamata võimalused? M-430
- Mis ühendab huviharidust ja töötegemist? M-408